

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра _____ дошкільної освіти _____

**КОМПЛЕКС НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
НАВЧАЛЬНОЇДИСЦИПЛІНИ**

ОЗНАЙОМЛЕННЯ ДІТЕЙ З СУСПІЛЬНИМ ДОВКІЛЛЯМ

Для спеціальності (напряму підготовки) Дошкільна освіта

Автор: старший викладач Березіна О.О.
(посада, прізвище та ініціали)

Затверджено на засіданні кафедри протокол № 2 від «14» вересня2016р.

Зміст КНМЗНД

1. Навчальна програма дисципліни «Ознайомлення дітей з суспільним довкіллям»
2. Робоча програма навчальної дисципліни «Ознайомлення дітей з суспільним довкіллям»
3. Навчальний контент (розширений план лекцій)
4. Методичні рекомендації до проведення семінарських занять
5. Засоби діагностики навчальних досягнень студентів:
 - а) питання для поточного контролю (модульна контрольна робота);
 - б) перелік питань, що виносяться на залік;
 - в) завдання для комплексної контрольної роботи.
6. Перелік навчально-методичних посібників, технічних засобів навчання (матеріали для мультимедійного супроводу)
7. Інформаційні матеріали бібліотеки по забезпеченню навчальними підручниками (посібниками) з дисципліни «Ознайомлення дітей з суспільним довкіллям»

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства освіти і науки,
молоді та спорту України
29 березня 2012 року № 384
(у редакції наказу Міністерства
освіти і науки України
від 05 червня 2013 року № 683)
Форма № Н-3.03

Міністерство освіти і науки України

Ознайомлення дітей з суспільним довкіллям

(назва навчальної дисципліни)

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

підготовки _____ **бакалавра** _____
(назва освітньо-кваліфікаційного рівня)

напряму _____
(шифр і назва напряму)

спеціальності _____ **012 Дошкільна освіта** _____
(шифр і назва спеціальності)

(шифр за ОППЦО.В.06)

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: **МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Березіна О.О., старший викладач кафедри дошкільної освіти

Обговорено та рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету філології та масових комунікацій

“ _____ ” _____ 20__ року, протокол № _____

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни “Ознайомлення дітей з суспільним довкіллям” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра напрямку
(назва освітньо-кваліфікаційного рівня)

0101 – Педагогічна освіта «7.010101 Дошкільна освіта»
(спеціальності)

Предметом вивчення навчальної дисципліни є система знань про закономірності ознайомлення дошкільників з суспільним довкіллям, оволодіння формами, методами і засобами проведення роботи в процесі ознайомлення з явищами соціальної дійсності.

Міждисциплінарні зв'язки: Загальна педагогіка, Дошкільна педагогіка, Дошкільна лінгводидактика з методикою організації художньо-мовленнєвої діяльності

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:
Змістовий модуль 1. Науково-теоретичні засади ознайомлення дітей з суспільним довкіллям
Змістовий модуль 2. Методика ознайомлення дітей з суспільним довкіллям

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Ознайомлення дітей з суспільним довкіллям» є теоретична та методична підготовка майбутніх фахівців до розвивальної та навчально-виховної роботи з дітьми дошкільного віку; уточнення, систематизація та поглиблення знань, умінь, навичок студентів у організації роботи з ознайомлення дошкільників з суспільним довкіллям.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Ознайомлення дітей з суспільним довкіллям» є поглиблення та уточнення знань студентів про значення ознайомлення дітей з суспільним довкіллям; ознайомити з метою, завданнями та змістом провідних концептуальних, базових та варіативних програмових документів з актуальних проблем методики ознайомлення дітей з суспільним довкіллям; ознайомлення студентів із можливостями використання різноманітних об'єктів і явищ предметного та соціального довкілля у роботі з дітьми дошкільного віку, самостійного набуття суспільнознавчих знань шляхом спостережень, експериментів; формування теоретичної бази знань про завдання, зміст, форми та методи роботи щодо ознайомлення з суспільним довкіллям дітей дошкільного віку; підготовка до практичного втілення набутих знань у сучасних умовах суспільного дошкільного виховання; уміння і навички писати конспекти планування різних видів роботи з ознайомлення дітей з суспільним довкіллям: в різних вікових групах.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати : основні поняття курсу: середовище, соціальна дійсність, соціальний досвід, суспільне довкілля, предметне довкілля, мовленнєве середовище, соціо- культурне середовище, соціальна адаптація дитини, соціальний розвиток, соціальна компетентність дошкільників, соціально-моральні вміння дитини, цінності, етикет, економіка, економічна освіта, економічна культура, економічні поняття (потреби, природні ресурси, товари, послуги, обмеженість, вибір, споживач, виробник, обмін, торгівля, покупка); сфери трудової діяльності, професії, основи безпеки життєдіяльності (в побуті, на майданчиках, на вулиці, пожежна безпека, здоровий спосіб життя), правила дорожнього руху та ін.; зміст нормативних документів, зокрема «Базового компоненту дошкільної освіти», програм «Дитина», «Впевнений старт», «Я у світі» та ін.; теоретичні основи та практичний

досвід ознайомлення дітей із суспільним довкіллям: про взаємозв'язок розумового та морально-соціального виховання дітей в процесі ознайомлення їх із довкіллям; про роль мовлення дитини в процесі ознайомлення з явищами соціальної дійсності; про роль праці та інших видів діяльності дітей з метою соціалізації особистості та ознайомлення з працею дорослих; про сучасні методи ознайомлення дітей із соціальною дійсністю, стан практики роботи дошкільних закладів з означеної проблеми та сучасний передовий досвід виховання.

вміти: здійснювати спостереження за соціальною поведінкою дитини, виявляючи різноманітні її характеристики в процесі діяльності та в повсякденні; складати орієнтовні перспективні плани роботи по навчанню дітей поведінки в громадських місцях та правилам дорожнього руху та іншими видами виховної роботи; використовувати ефективні методи та прийоми впливу на дітей з метою формування у них ціннісного ставлення до однолітків та дорослих, формування почуття відповідальності, набуття нею життєвого соціального досвіду; складати конспекти занять з ознайомлення з довкіллям, використовуючи сучасні засоби навчання; планувати навчально-виховну роботу з дітьми старшого дошкільного віку з початкового економічного виховання (заняття, розваги, дидактичні, сюжетно-рольові та інші ігри).

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 2 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Науково-теоретичні засади ознайомлення дітей з суспільним довкіллям

Тема 1. Теоретичні основи курсу «Ознайомлення дітей з суспільним довкіллям»

Предмет, зміст та основні завдання методики ознайомлення дітей з довкіллям. Мета та завдання методики ознайомлення дітей з довкіллям. Наукові засади та основні поняття методики ознайомлення дітей з довкіллям. Завдання та зміст роботи вихователя з ознайомлення дітей з довкіллям. Форми, методи та засоби ознайомлення дітей з довкіллям. Принципи ознайомлення дітей з довкіллям. Провідні принципи ознайомлення дітей з явищами оточуючого світу. Сучасні наукові дослідження актуальних проблем ознайомлення дітей з довкіллям. Методи наукового дослідження процесу ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному закладі.

Тема 2. Зміст і завдання методики ознайомлення дітей з довкіллям

Особливості задач ознайомлення дітей різного віку з природою. Ознайомлення з навколишнім дітьми молодшого дошкільного віку. Ознайомлення з навколишнім дітьми старшого дошкільного віку. Загальна характеристика методів ознайомлення дошкільнят з природою.

Вплив оточуючого середовища на розвиток особистості дитини. Аналіз змістовного матеріалу з ознайомлення дітей з довкіллям науково-методичні вимоги до використання навчального матеріалу. Базовий компонент дошкільної освіти щодо ознайомлення дітей з довкіллям. Програмне забезпечення ознайомлення дітей з предметним довкіллям у дошкільному навчальному закладі.

Змістовий модуль 2. Методика ознайомлення дітей з суспільним довкіллям

Тема 1. Засоби і форми ознайомлення дітей з довкіллям

Засоби ознайомлення дітей з довкіллям. Картина як засіб ознайомлення з довкіллям. Методика застосування карт розумових дій на різних видах занять. Форми

ознайомлення з довкіллям. Сучасні підходи до таксономії навчально-розвивальних занять з дітьми. Гра-стратегія – інтерактивна форма навчання дошкільників.

Особливість занять з ознайомлення з навколишнім у дошкільному закладі. Типи, види і структура занять з ознайомлення з довкіллям. Підготовка педагога до заняття. Засоби ознайомлення дітей з довкіллям. Робота з ознайомлення з навколишнім у повсякденному житті.

Тема 2. Методи і прийоми ознайомлення дітей із предметним довкіллям

Характеристика методів ознайомлення дітей з довкіллям. Методи безпосереднього і дійового пізнання дітьми довкілля. Спостереження порівняльного характеру. Прогулянки та екскурсії. Екскурсії-огляди. Розглядання предметів і бесіда про них. Розглядання дидактичних картин. Методи й прийоми ознайомлення дітей з навколишнім і словникової роботи. Спостереження, екскурсії, екскурсії-огляди, їх роль в ознайомленні з навколишнім. Методика проведення спостережень. Тематика екскурсій-оглядів та екскурсій за межі дитячого садка, методика їх проведення в різних вікових групах.

Розглядання предметів та бесіда про них. Їх роль в ознайомленні дітей з якостями, властивостями предметів, матеріалів. Дидактичні картини, їх місце в ознайомленні дітей з навколишнім і в словникової роботі. Види дидактичних картин і вимоги до них. Прийоми активізації дітей під час розглядання дидактичних картин. Види бесід за дидактичними картинками й методика їх проведення на заняттях по ознайомленню з навколишнім. Методика використання репродукцій художніх картин. Види картин. Специфіка занять по ознайомленню дітей з сюжетними художніми картинками й портретами.

Характеристика методів і прийомів ознайомлення дітей з предметним довкіллям. Організація спостережень дітей у предметному довкіллі. Екскурсії-огляди, розглядання предметів і бесіда про них, екскурсії за межі дошкільного навчального закладу.

Бесіди за змістом картин. Бесіди за дидактичними картинками. Бесіди за змістом репродукцій художніх картин.

Методи опосередкованого ознайомлення дітей з предметним довкіллям. Ознайомлення з довкіллям засобами дидактичної гри.

2. Рекомендована література

- 1) Богуш А.М., Гавриш Н.В. Методика ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному навчальному закладі. Підручник для ВНЗ. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2008. – 408с.
- 2) Богуш А.М., Орланова Н.П., Зеленко Н.І., Лихолетова В.К. Методика розвитку рідної мови і ознайомлення з навколишнім у дошкільному закладі. / За ред. А.М.Богуш. - К.: Вища школа, 1992. - 414 с.
- 3) Богуш А.М. Методика розвитку рідної мови і ознайомлення з навколишнім у дошкільному закладі. - Практикум. - К.: Вища школа, 1995.
- 4) Богуш А.М. Шляхи ознайомлення з предметами довкілля. - Дошкільна лінгводидактика: Теорія і практика. - Запоріжжя: Просвіта, 2000.
- 5) Гавриш Н. Сучасне заняття в дошкільному закладі: Навчально - методичний посібник. - Луганськ: Альма-матер, 2007.
- 6) Денисюк О.М.Формування уявлень у дітей старшого дошкільного віку про історію України. - Автореф. дис... канд. пед. наук - К., 2000. - 20 с.
- 7) Діти і соціум: Особливості соціалізації дітей дошкільного та молодшого шкільного віку: Монографія / А.М.Богуш, Л.О.Варяниця, Н.В.Гавриш, С.М.Курінна, І.П.Печенко; Наук.ред. А.М.Богуш; За заг.ред. Н.В.Гавриш. – Луганськ: Альма-матер, 2006. – 368 с.
- 8) Жадан Р., Григоренко Г. Економічна освіта дітей старшого дошкільного віку. - Запоріжжя: ЛІПС, 2006.

- 9) Зайцева Л.І. Розкриваємо таємниці дошкільця: методичний посібник / Л.І.Зайцева. – Мелітополь: ТОВ «Видавничий будинок ММД», 2012. – 110 с.
- 10) Карпенко О. Безпека життєдіяльності дітей старшого дошкільного віку: навчально-методичний посібник / Ореста Карпенко, Любов Загоруйко. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2016. – 192 с.
- 11) Кононко О.Л. Соціально-емоційний розвиток особистості (в дошкільному дитинстві): Навч. пос. для вищ. нав. закл. - К.: Освіта. 1998 - 255 с.
- 12) Лисенко Н.В. Теорія і практика екологічної освіти: дошкільник-педагог. Навчально-методичний посібник для ВНЗ. – К. –Видавничий Дім «Слово», 2009. – 400с
- 13) Метод проектів у діяльності дошкільного закладу / Укладач Л.А.Швайка. – Х.: Вид.група «Основа», 2010. – 203, [5] с.
- 14) Планування роботи вихователя ДНЗ за Базовою програмою «Я у світі» / Уклад. Швайка Л.А., Шевцова О.А. – Х.: Вид.група «Основа», 2010. – 399, [1] с.: іл.
- 15) Фомічова Л.І. Ознайомлення з оточуючим: Навч. посібник. - К.: Благовіст, 2002. - 271 с: іл.
- 16) «Впевнений старт» Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку Андрієтти О. О., Голубович О. П. та ін.
- 17) «Дитина» Освітня програма для дітей від двох до семи років Наук. кер. проекту — Огнев'юк В. О., авт. колектив: Беленька Г. В., Богініч О. Л., Богданець-Білоskalенко Н. І. та ін. (нова редакція 2015 року)
- 18) «Дитина в дошкільні роки» Комплексна освітня програма Наук. кер. — Крутій К. Л., авт. колектив: Богуш А. М., Грицишина Т. І., Дем'яненко О. Є. та ін. (нова редакція 2015 року)
- 19) «Оберіг» Програма розвитку дітей від пренатального періоду до трьох років Наук. кер. — Богуш А. М.
- 20) «Світ дитинства» Комплексна освітня програма для дошкільних навчальних закладів Наук. кер. — Богуш А. М., упор.: Байєр О. М., Батліна Л. В., Григоренко Г. І., Дорошенко З. П. та ін. (нове видання 2015 року)
- 21) «Соняшник» Комплексна програма розвитку, навчання і виховання дітей раннього віку Калуська Л. В.
- 22) «Соняшник» Комплексна програма розвитку, навчання і виховання дітей дошкільного віку Калуська Л. В.
- 23) «Стежина» Програма для дошкільних навчальних закладів, що працюють за вальдорфською педагогікою Гончаренко А. М., Дятленко Н. М.
- 24) «Українське дошкільня» Програма розвитку дитини дошкільного віку Білан О. І., Возна Л. М., Максименко О. Л. та ін.
- 25) «Я у Світі» Програма розвитку дитини дошкільного віку Наук. кер. — Кононко О. Л. (нова редакція 2014 року)
- 26) «Вчимося жити разом» Програма з розвитку соціальних навичок ефективної взаємодії дітей від чотирьох до шести (семи) років Піроженко Т. О., Хартман О. Ю.
- 27) «Дитина у світі дорожнього руху» Програма з формування основ безпечної поведінки дітей дошкільного віку під час дорожнього руху Тимовський О. А., Репік І. А.
- 28) «Духовно-моральне виховання дітей дошкільного віку на християнських цінностях» А. М. Богуш, І. Л. Сіданіч, В. Є. Сучок та ін.
- 29) «Про себе треба знати, про себе треба дбати» Програма з основ здоров'я та безпеки життєдіяльності дітей віком від трьох до шести років Лохвицька Л. В.
- 30) «Скарбниця моралі» Програма з морального виховання дітей дошкільного віку Лохвицька Л. В.

- 31) «Україна — моя Батьківщина» Програма національно-патріотичного виховання дітей дошкільного віку Кичата І. І., Каплуновська О. М., Палець Ю. М. (за наукового редагування Рейпольської О. Д.)
- 32) «Моє довкілля» Програма ознайомлення дітей старшого дошкільного віку з довкіллям. - Богуш А.М. (Київ, 2006).
- 33) «Довкілля» Освітня програма. Концептуальні засади. Інтеграція змісту природничо-наукової освіти. - Ільченко В.Р., Туз К.Ж. (Полтава, 1999).
- 34) «Юні екологи» Авторська програма Бунда Т.А. (2014).
- 35) «Виховуємо громадянина - патріота» Адаптована програма з громадянсько-патріотичного виховання дітей дошкільного віку Скидан А.О., Мислик В.В., Чигрин Н.В., Носей Р.В. та ін. (2015).
- 36) Гарбар Л. Азбука дорожнього руху // Дошкільне виховання. - 2003. - №2. - С. 16-18.
- 37) Гніленко Н. Пожежники // Дошкільне виховання. -2007.-№10. - С. 21-22.
- 38) Гураш Л. Розумна обережність - запорука безпеки // Дошкільне виховання. - 2003. - №7. - С. 10-12.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання залік

5. Засоби діагностики успішності навчання поточні та контрольні тести, індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ)

ЗАТВЕРДЖЕНО
 Наказ Міністерства освіти і науки,
 молоді та спорту України
 29 березня 2012 року № 384
 (у редакції наказу Міністерства
 освіти і науки України
 від 05 червня 2013 року № 683)
Форма № Н - 3.04

МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра дошкільної освіти

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Завідувач кафедри
 Щербакова К.Й. _____

« __ » _____ 20 __ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Ознайомлення дітей з суспільним довкіллям

_____ (шифр і назва навчальної дисципліни)
 напрям підготовки _____ 0101 – Педагогічна освіта _____
 _____ (шифр і назва напрямку підготовки)
 спеціальність _____ 012 Дошкільна освіта _____
 _____ (шифр і назва спеціальності)
 спеціалізація _____
 _____ (назва спеціалізації)
 факультет _____ філології та масових комунікацій _____
 _____ (назва факультету)

2016 – 2017 рік

Робоча програма Ознайомлення дітей з суспільним довкіллям для студентів
(назва навчальної дисципліни)
за напрямом підготовки 0101 – Педагогічна освіта, спеціальністю 6.010101 Дошкільна освіта.

Розробники: Березіна О.О., старший викладач кафедри дошкільної освіти

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри дошкільної освіти

Протокол від “ ____ ” _____ 20__ року, № ____

Завідувач кафедри дошкільної освіти

_____ (Щербакова К.Й.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань _____ (шифр і назва) Напрямок підготовки <u>0101 – Педагогічна освіта</u> (шифр і назва)	Нормативна	
Модулів – 3	Спеціальність: <u>6.010101</u> <u>Дошкільна освіта</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2-й	2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання <u>Проект-презентація</u> (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин - 90		3-й	3-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 6 самостійної роботи студента - 2	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <u>бакалавр</u>	Лекції	
		20 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	6 год.
		Лабораторні	
		- год.	- год.
		Самостійна робота	
		51 год.	74 год.
		Індивідуальні завдання:	
		9 год.	4 год.
Вид контролю:			
залік			

Примітка:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 40:60

для заочної форми навчання – 25:75

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Навчальний курс «Ознайомлення дітей з суспільним довкіллям» є самостійною дисципліною, що передбачена державним стандартом вищої дошкільної освіти.

Провідною метою курсу є поліпшення психолого-педагогічної і методичної підготовки майбутніх фахівців до роботи з ознайомлення дітей дошкільного віку з довкіллям, доведення до свідомості студентів спеціальності «Дошкільна освіта» важливості ролі вихователя, особливості вимог до фахівців у цієї галузі; розвиток у студентів активних форм навичок педагогічної діяльності з ознайомлення дітей із довкіллям; засвоєння студентами теоретичних основ навчальної дисципліни і розуміння специфіки використання їх під час практичної діяльності.

Завданнями курсу визначено:

1) Сприяти міцному усвідомленому засвоєнню студентами змісту і суті курсу «Ознайомлення дітей з суспільним довкіллям», розумінню ролі вихователя дошкільного закладу в цьому процесі.

2) Сформувати у студентів загальне уявлення про мету, завдання та зміст провідних концептуальних, базових та варіативних програмних документів з методики ознайомлення дітей з довкіллям.

3) Ознайомити з методологічними, лінгводидактичними і психолого-педагогічними засадами роботи щодо ознайомлення дітей із довкіллям.

4) Ознайомити з вимогами до проведення занять з ознайомлення дітей з довкіллям та його окремих етапів і щодо використання методів і прийомів навчання.

5) Сприяти формуванню вмінь по плануванню навчального матеріалу з ознайомлення дітей з довкіллям, контролю, оцінюванню та діагностики знань, вмінь та навичок дітей.

6) Навчити студентів виготовляти дидактичний матеріал для активізації та закріплення знань дітей про довкілля, описувати методику його використання.

7) Формувати вміння проводити педагогічний експеримент, послуговуючись розробленими діагностуючими методиками з урахуванням специфіки роботи вихователя дошкільного закладу, робити висновки з експериментально-дослідної діяльності.

У результаті вивчення курсу «Ознайомлення дітей з суспільним довкіллям» студенти повинні знати:

- методологічні, психолого-педагогічні і лінгводидактичні засади методики ознайомлення дітей із довкіллям;

- мету, завдання і зміст Базового компонента дошкільної освіти, базової та варіативних (загальнопедагогічних і тематичних) програм і документів з актуальних проблем сучасної дошкільної освіти;

- бути обізнаними з результатами наукових досліджень у галузі фахової методики, інноваційними технологіями ознайомлення дітей з довкіллям;

- знати вимоги до проведення різних видів і типів занять з ознайомлення дітей з предметним і соціальним довкіллям;
- розуміти значення і місце дитинства в сучасному освітньому просторі.

Студенти повинні опанувати навички і вміння:

- організовувати навчально-виховну роботу в докільлі відповідно до методологічних, дидактичних і методичних принципів організації навчання, виховання і розвитку дитини;
- планувати навчальний матеріал з ознайомлення дітей з довкіллям, визначати мету і провідні завдання на заняттях і в повсякденному житті з урахуванням сучасних вимог до розвитку особистості дитини;
- розробляти, складати конспекти різних видів занять, сценаріїв свят і розваг, виховних заходів для різних вікових груп, а також добирати і проводити дидактичні ігри, вправи, ігрові ситуації, виготовляти дидактичних матеріал відповідно до мети навчання;
- проводити педагогічний експеримент, послуговуючись розробленими діагностувальними методиками; зіставляти одержані результати з теоретичними і методичними положеннями науки; контролювати, оцінювати та діагностувати знання, уміння і навички дітей.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Науково-теоретичні засади ознайомлення дітей з суспільним довкіллям

Тема 1. Теоретичні основи курсу «Ознайомлення дітей з суспільним довкіллям»

Тема 2. Зміст і завдання методики ознайомлення дітей з довкіллям

Змістовий модуль 2. Методика ознайомлення дітей з суспільним довкіллям

Тема 1. Засоби і форми ознайомлення дітей з довкіллям

Тема 2. Методи і прийоми ознайомлення дітей із предметним довкіллям

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових	Кількість годин	
	денна форма	Заочна форма

модулів і тем	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд.	с.р.		л	п	лаб	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Науково-теоретичні засади ознайомлення дітей з суспільним довкіллям												
Тема 1. Теоретичні основи курсу «Ознайомлення дітей з суспільним довкіллям»	22	6	4	-	-	12	22	2	2	-	-	18
Тема 2. Зміст і завдання методики ознайомлення дітей з довкіллям	21	4	4	-	-	13	21	1	1	-	-	19
Разом за змістовим модулем 1	43	10	8	-	-	25	43	3	3	-	-	37
Змістовий модуль 2. Методика ознайомлення дітей з суспільним довкіллям												
Тема 1. Засоби і форми ознайомлення дітей з довкіллям	23	6	4	-	-	13	22	2	2	-	-	18
Тема 2. Методи і прийоми ознайомлення дітей із предметним довкіллям	21	4	4	-	-	13	21	1	1	-	-	19
Разом за змістовим модулем 2	44	10	8	-	-	26	43	3	3	-	-	37
Усього годин	87	20	16	-	-	51	86	6	6	-	-	74
Модуль 2												
ІНДЗ	9	-	-	-	9	-	-	-	-	-	4	-
Усього годин	96	20	16	-	9	51	90	6	6	-	4	74

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
-------	------------	-----------------

1	Методологічні та психологічні засади ознайомлення дошкільників з суспільним довкіллям	4
2	Сучасні державні документи щодо ознайомлення з довкіллям та впливу соціальної дійсності на становлення особистості в дошкільному дитинстві	4
3	Виховання у дітей відповідального ставлення до довкілля	4
4	Методика ознайомлення дітей з предметним світом та соціальними явищами довкілля	4

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	План проведення екскурсій чи спостережень за довкіллям в дошкільному навчальному закладі (вікова група за вибором студента)	2
2	Опис репродукцій художніх картин, які відображають навколишній світ, різні типи занять з їх використанням для дітей старшого дошкільного віку.	2
3	Стенд на будь-яку із запропонованих тем: -- «Охорона життєдіяльності дошкільників»; -- «Побутова хімія небезпечна для дитини»; -- «У громадському транспорті»; -- «Домашня побутова техніка»; -- «Отруйні рослини»; -- «Дитина і тварини».	2
4	Анотована бібліографія методичних статей і розробок із часопису «Дошкільне виховання» з теми «Формування в дітей основ економічної культури».	2
5	Кросворд чи тестування за програмовим змістом будь-якого модулю.	1
	Разом	9

9. Індивідуальні завдання

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) форма організації навчання яка має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань які студенти отримують у процесі вивчення курсу. Це обов'язковий вид самостійної і науково-дослідної роботи студента, передбачених програмою навчальної дисципліни. ІНДЗ виконується кожним студентом індивідуально. Відповідно інноваційним технологіям навчання в системах КМСОНП – ECTS різновидом індивідуальних завдань у курсі є індивідуально-дослідні завдання (ІНДЗ) навчального і проєктивного характеру.

ІНДЗ має бути стислим, носити оглядовий характер. Повинно бути представлено у зручній для сприймання формі. Максимальна оцінка за виконання і захист ІНДЗ становить 9 балів і входить до складу підсумкової оцінки за вивчення навчальної дисципліни.

Система оцінювання ІНДЗ

№ п/п	Критерії оцінювання, виконаної роботи	Максимальна бальна оцінка за критеріями
1.	Обґрунтування актуальності обраної теми, його відповідність темі	2
2.	Глибина аналізу досліджуваної проблеми, логіка викладення матеріалу: визначення сучасного стану проблеми і перспективність її для сучасних ВНЗ; Обізнаність у науковій, методичній літературі, широта використаних авторських позицій, власне бачення розв'язання питання	3
3.	Аргументованість висновків, значущість методичних порад сформульованих студентом самостійно	2
4.	Оформлення роботи	2
Загальна кількість балів		9

Характеристика рівнів виконання ІНДЗ:

Високий рівень виконання (9-8 балів): робота містить всі структурні компоненти. Найважлива висока аргументованість висновків. Основна наукова інформація систематизована і представлена в описі. Методичні поради і висновки ґрунтовні, логічні. Найважливе власне бачення проблеми дослідником, глибоке її знання. Науковий і фактичний матеріал оформлений аргументовано і доказово. Показані вміння самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати інформацію, користуватись джерелами інформації. Робота має творчий характер.

Достатній рівень виконання (7 – 5 балів): Робота містить всі структурні компоненти. Основна наукова інформація систематизована і представлена в описі. Студент виявив знання в обсязі означеної проблеми. Володіє розумовими операціями аналізу, синтезу, узагальненням, вміє робити висновки. Матеріал роботи представлений логічно, обґрунтовано. Студент здатний самостійно опрацьовувати матеріал і оформлювати його у цілісну роботу, але не вистачає власних суджень, свого бачення щодо розв'язання обраної теми роботи.

Середній рівень виконання (4 - 3 балів): студент виявляє вміння працювати з науковими, методичними джерелами. Має утруднення в узагальненні, систематизації матеріалу. Методичні поради незмістовні. Відсутнє власне бачення розв'язання проблеми. Робота має більш описовий ніж аналітичний характер.

Низький рівень виконання (нижче 2 балів): Неякісне оформлення роботи. Студент відтворює незначну частину завдання, діє в межах поставлених умов, але виконання їх поверхове. Показує незнання спеціальної термінології. Не вміє здійснювати аналітичний опис наукового матеріалу. Має нечітке уявлення про проблему, що вивчається.

Нижче представлена тематика ІНДЗ, яка може розглядатись як орієнтовна. Кількість таких завдань повинна дорівнювати кількості студентів в академічній групі, щоб запобігти повторенню, дублюванню матеріалу і

забезпечити самостійність у виконання творчих завдань.

Тема індивідуально-дослідного завдання:

Проблема дитинства в соціальному довкіллі (одна на вибір)

1. Проблема дитинства як наукова і педагогічна категорія.
2. Стиль виховання й форма взаємин між батьками та дітьми.
3. Готовність вихователів до реалізації принципів гуманістичної педагогіки.
4. Багатовекторність соціуму у свідомості дітей.
5. Принципи взаємовідносин дітей і дорослих у сучасному освітньому просторі.
6. Стосунки з однолітками як чинник формування уявлень про соціальний і предметний світ.
7. Світ дитинства - автономна соціокультурна реальність.
8. Дитина у світогляді українського народу.
9. Педагогіка дитинства в дослідженнях вітчизняних учених.

10. Методи навчання

Курс містить два змістові модулі, передбачає проведення лекційних і практичних (семінарських) занять, а також організацію самостійної роботи студентів.

На лекції виносяться теоретичні питання, що забезпечують цілісне розуміння провідних проблем ознайомлення з суспільним довкіллям, концептуальних положень авторських освітньо-виховних технологій, закладають методологічні та наукові засади для подальшої самостійної роботи.

Семінарські та практичні заняття передбачають теоретичні дискусії, рольові ігри, проведення занять в лабораторних умовах, рефлексію, тренінги, що сприяють осмисленню провідних ідей ознайомлення з довкіллям, формуванню аналітичних умінь, розвитку аргументованої позиції в оцінюванні окремих освітньо-виховних технологій; формуванню готовності студентів до роботи з дітьми дошкільного віку, знайомству з технологією розробки занять різних типів, освоєння нововведень, оволодіння методикою організації ознайомлення з довкіллям тощо.

11. Методи контролю

В основі модульного контролю з ознайомлення дітей з суспільним довкіллям лежить накопичення оцінок (балів) за певний період навчання. Цей період включає різні види діяльності студента: роботу на семінарських заняттях, виконання тестів, модульних контрольних робіт, написання рефератів, підготовку творчих завдань та інше. Сума балів виступає в ролі кількісного показника якості роботи кожного студента. За основу оцінювання досягнень студентів використана 100 - бальна шкала.

Модуль 1 - поточного тестування - передбачає відпрацювання студентами матеріалу лекцій, семінарських занять за двома змістовими модулями, а також проведення тестування наприкінці кожного змістового модуля. Модуль 2 - індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) - передбачає перевірку і захист роботи за певною темою.

Методи контролю: усний, письмовий, практичний, програмований.

Принципи контролю за успішністю: пред'явлення єдиних вимог; об'єктивність, систематичність, системність, індивідуальний характер контролю; диференційований контроль.

Функції контролю (контрольна, навчально-виховна, організаторська, розвивальна, стимулювальна, управлінська, діагностична, прогностична).

Форми контролю - усне чи письмове опитування, колоквиум, полілог, семінар, тестування, реферат, презентація, конспектування, складання анотацій, аналіз проведених занять тощо.

Академічні успіхи студента визначаються за допомогою системи оцінювання, що використовується у вищому навчальному закладі, реєструється прийнятим у вищому навчальному закладі чином з обов'язковим переведенням оцінок до національної шкали та шкали Європейської кредитно-трансферної та акумулюючої системи.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота				Сума
Змістовий модуль №1		Змістовий модуль № 2		
T1	T2	T3	T4	100
25	25	25	25	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю	не зараховано з

		повторного складання	можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення навчальної дисципліни «Ознайомлення дітей з суспільним довкіллям» включає: методичний комплекс, який містить опорні конспекти лекцій, плани семінарських і практичних занять, поточні та контрольні тести, індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ), методичні рекомендації до їх виконання, нормативні документи та наступні навчально-методичні посібники:

- 1) Богуш А.М., Гавриш Н.В. Методика ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному навчальному закладі. Підручник для ВНЗ. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2008. – 408с.
- 2) Діти і соціум: Особливості соціалізації дітей дошкільного та молодшого шкільного віку: Монографія / А.М.Богуш, Л.О.Варяниця, Н.В.Гавриш, С.М.Курінна, І.П.Печенко; Наук.ред. А.М.Богуш; За заг.ред. Н.В.Гавриш. – Луганськ: Альма-матер, 2006. – 368 с.
- 3) Зайцева Л.І. Розкриваємо таємниці довкілля: методичний посібник / Л.І.Зайцева. – Мелітополь: ТОВ «Видавничий будинок ММД», 2012. – 110 с.
- 4) Карпенко О. Безпека життєдіяльності дітей старшого дошкільного віку: навчально-методичний посібник / Ореста Карпенко, Любов Загоруйко. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2016. – 192 с.
- 5) Метод проектів у діяльності дошкільного закладу / Укладач Л.А.Швайка. – Х.: Вид.група «Основа», 2010. – 203, [5] с.

14. Рекомендована література

Базова

- 1) Богуш А.М., Гавриш Н.В. Методика ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному навчальному закладі. Підручник для ВНЗ. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2008. – 408с.
- 2) Богуш А.М., Орланова Н.П., Зеленко Н.І., Лихолетова В.К. Методика розвитку рідної мови і ознайомлення з навколишнім у дошкільному закладі. / За ред. А.М.Богуш. - К.: Вища школа, 1992. - 414 с.
- 3) Богуш А.М. Методика розвитку рідної мови і ознайомлення з навколишнім у дошкільному закладі. - Практикум. - К.: Вища школа, 1995.
- 4) Богуш А.М. Шляхи ознайомлення з предметами довкілля. - Дошкільна лінгводидактика: Теорія і практика. - Запоріжжя: Просвіта, 2000.
- 5) Гавриш Н. Сучасне заняття в дошкільному закладі: Навчально - методичний посібник. - Луганськ: Альма-матер, 2007.

- 6) Денисюк О.М. Формування уявлень у дітей старшого дошкільного віку про історію України. - Автореф. дис... канд. пед. наук - К., 2000. - 20 с.
- 7) Діти і соціум: Особливості соціалізації дітей дошкільного та молодшого шкільного віку: Монографія / А.М.Богуш, Л.О.Варяниця, Н.В.Гавриш, С.М.Курінна, І.П.Печенко; Наук.ред. А.М.Богуш; За заг.ред. Н.В.Гавриш. – Луганськ: Альма-матер, 2006. – 368 с.
- 8) Жадан Р., Григоренко Г. Економічна освіта дітей старшого дошкільного віку. - Запоріжжя: ЛПКС, 2006.
- 9) Зайцева Л.І. Розкриваємо таємниці дошкільця: методичний посібник / Л.І.Зайцева. – Мелітополь: ТОВ «Видавничий будинок ММД», 2012. – 110 с.
- 10) Карпенко О. Безпека життєдіяльності дітей старшого дошкільного віку: навчально-методичний посібник / Ореста Карпенко, Любов Загоруйко. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2016. – 192 с.
- 11) Кононко О.Л. Соціально-емоційний розвиток особистості (в дошкільному дитинстві): Навч. пос. для вищ. нав. закл. - К.: Освіта. 1998 - 255 с.
- 12) Лисенко Н.В. Теорія і практика екологічної освіти: дошкільник-педагог. Навчально-методичний посібник для ВНЗ. – К. –Видавничий Дім «Слово», 2009. – 400с
- 13) Метод проектів у діяльності дошкільного закладу / Укладач Л.А.Швайка. – Х.: Вид.група «Основа», 2010. – 203, [5] с.
- 14) Планування роботи вихователя ДНЗ за Базовою програмою «Я у світі» / Уклад. Швайка Л.А., Шевцова О.А. – Х.: Вид.група «Основа», 2010. – 399, [1] с.: іл.
- 15) Фомічова Л.І. Ознайомлення з оточуючим: Навч. посібник. - К.: Благовіст, 2002. - 271 с: іл.

Допоміжна

- 1) «Впевнений старт» Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку Андрієтті О. О., Голубович О. П. та ін.
- 2) «Дитина» Освітня програма для дітей від двох до семи років Наук. кер. проекту — Огнев'юк В. О., авт. колектив: Беленька Г. В., Богініч О. Л., Богданець-Білоskalенко Н. І. та ін. (нова редакція 2015 року)
- 3) «Дитина в дошкільні роки» Комплексна освітня програма Наук. кер. — Крутій К. Л., авт. колектив: Богуш А. М., Грицишина Т. І., Дем'яненко О. Є. та ін. (нова редакція 2015 року)
- 4) «Оберіг» Програма розвитку дітей від пренатального періоду до трьох років Наук. кер. — Богуш А. М.
- 5) «Світ дитинства» Комплексна освітня програма для дошкільних навчальних закладів Наук. кер. — Богуш А. М., упор.: Байер О. М., Батліна Л. В., Григоренко Г. І., Дорошенко З. П. та ін. (нове видання 2015 року)
- 6) «Соняшник» Комплексна програма розвитку, навчання і виховання дітей раннього віку Калуська Л. В.

- 7) «Соняшник» Комплексна програма розвитку, навчання і виховання дітей дошкільного віку Калуська Л. В.
- 8) «Стежина» Програма для дошкільних навчальних закладів, що працюють за вальдорфською педагогікою Гончаренко А. М., Дятленко Н. М.
- 9) «Українське дошкілля» Програма розвитку дитини дошкільного віку Білан О. І., Возна Л. М., Максименко О. Л. та ін.
- 10) «Я у Світі» Програма розвитку дитини дошкільного віку Наук. кер. — Кононко О. Л. (нова редакція 2014 року)
- 11) «Вчимося жити разом» Програма з розвитку соціальних навичок ефективної взаємодії дітей від чотирьох до шести (семи) років Піроженко Т. О., Хартман О. Ю.
- 12) «Дитина у світі дорожнього руху» Програма з формування основ безпечної поведінки дітей дошкільного віку під час дорожнього руху Тимовський О. А., Репік І. А.
- 13) «Духовно-моральне виховання дітей дошкільного віку на християнських цінностях» А. М. Богуш, І. Л. Сіданіч, В. Є. Сучок та ін.
- 14) «Про себе треба знати, про себе треба дбати» Програма з основ здоров'я та безпеки життєдіяльності дітей віком від трьох до шести років Лохвицька Л. В.
- 15) «Скарбниця моралі» Програма з морального виховання дітей дошкільного віку Лохвицька Л. В.
- 16) «Україна — моя Батьківщина» Програма національно-патріотичного виховання дітей дошкільного віку Кичата І. І., Каплуновська О. М., Палець Ю. М. (за наукового редагування Рейпольської О. Д.)
- 17) «Моє довкілля» Програма ознайомлення дітей старшого дошкільного віку з довкіллям. - Богуш А.М. (Київ, 2006).
- 18) «Довкілля» Освітня програма. Концептуальні засади. Інтеграція змісту природничо-наукової освіти. - Ільченко В.Р., Туз К.Ж. (Полтава, 1999).
- 19) «Юні екологи» Авторська програма Бунда Т.А. (2014).
- 20) «Виховуємо громадянина - патріота» Адаптована програма з громадянсько-патріотичного виховання дітей дошкільного віку Скидан А.О., Мислик В.В., Чигрин Н.В., Носей Р.В. та ін. (2015).
- 21) Гарбар Л. Азбука дорожнього руху // Дошкільне виховання. - 2003. - №2. - С. 16-18.
- 22) Гніленко Н. Пожежники // Дошкільне виховання. -2007.-№10. - С. 21-22.
- 23) Гураш Л. Розумна обережність - запорука безпеки // Дошкільне виховання. - 2003. - №7. - С. 10-12.

15. Інформаційні ресурси

Нормативна база: освітньо-професійна програм, освітньо-кваліфікаційна характеристика (ОПП,ОКХ), джерела Інтернет, книжковий фонд бібліотеки МДУ, читальних залів.

- 1) <http://doshkilnyk.in.ua/>

- 2) <http://mon.gov.ua/>
- 3) <http://pedpresa.ua/>
- 4) <http://www.ukrosvita-rating.com/>
- 5) <http://www.pedrada.com.ua/>

НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ (розширений план лекцій)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І - НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ МЕТОДИКИ ОЗНАЙОМЛЕННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ З СУСПІЛЬНИМ ДОВКІЛЛЯМ

Лекція № 1. Теоретичні основи курсу «Ознайомлення дітей з суспільним довкіллям»

1. Місце і роль ознайомлення дітей із суспільним довкіллям в дошкільній освіті. Характеристика навчальної дисципліни.
2. Предмет, об'єкт, завдання та зміст методики ознайомлення дошкільників з суспільним довкіллям.
3. Понятійно-категоріальний апарат методики ознайомлення дітей з суспільним довкіллям.
4. Соціалізація як педагогічний процес. Середовище як соціалізуючий фактор. Мікро-, мезо-, і макро-фактори соціалізації.
5. Фундаментальні і прикладні завдання професійної підготовки майбутнього вихователя.

Програмовий зміст

Предмет, зміст та основні завдання методики ознайомлення дітей з довкіллям. Мета та завдання методики ознайомлення дітей з довкіллям. Наукові засади та основні поняття методики ознайомлення дітей з довкіллям. Завдання та зміст роботи вихователя з ознайомлення дітей з довкіллям. Форми, методи та засоби ознайомлення дітей з довкіллям. Принципи ознайомлення дітей з довкіллям. Провідні принципи ознайомлення дітей з явищами оточуючого світу. Сучасні наукові дослідження актуальних проблем ознайомлення дітей з довкіллям. Методи наукового дослідження процесу ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному закладі.

Основні поняття курсу: середовище, соціальна дійсність, соціальний досвід, суспільне довкілля, предметне довкілля, мовленнєве середовище, соціо- культурне середовище, соціальна адаптація дитини, соціальний розвиток, соціальна компетентність дошкільників, соціально-моральні вміння дитини, цінності, етикет, економіка, економічна освіта, економічна культура, економічні поняття (потреби, природні ресурси, товари, послуги, обмеженість, вибір, споживач, виробник, обмін, торгівля, покупка); сфери трудової діяльності, професії, основи безпеки життєдіяльності (в побуті, на майданчиках, на вулиці, пожежна безпека, здоровий спосіб життя), правила дорожнього руху та ін.

Зміст нормативних документів, зокрема «Базового компоненту дошкільної освіти», програм «Дитина», «Впевнений старт», «Я у світі» та ін.

Теоретичні основи та практичний досвід ознайомлення дітей із суспільним довкіллям: про взаємозв'язок розумового та морально-соціального виховання дітей в процесі ознайомлення їх із довкіллям; про

роль мовлення дитини в процесі ознайомлення з явищами соціальної дійсності; про роль праці та інших видів діяльності дітей з метою соціалізації особистості та ознайомлення з працею дорослих; про сучасні методи ознайомлення дітей із соціальною дійсністю, стан практики роботи дошкільних закладів з означеної проблеми та сучасний передовий досвід виховання.

Соціалізація дитини – Це процес залучення індивіда до системи суспільних відносин, формування його соціального досвіду, становлення й розвиток як цілісної особистості.

Мікрофактори –Це сім'я, батьки, родичі, спілкування з однолітками (друзями); Це дошкільний навчальний заклад; Це школа та інші освітні заклади. Мезофактори –Це відповідні етнокультурні умови, у яких виховується і навчається дитина. Кожний етнос має свої специфічні риси, які становлять його менталітет і національний характер. Крім того, до мезофакторів належить і природне довкілля (клімат, географічне розташування місцевості, вода, їжа тощо).

Макрофактори –Це космос, планета, суспільство, держава. Самі ці фактори створюють передумову для виховання між людьми планети Земля.

Цілісна картина світу – це природа, Космос, предмети, явища, люди у їх взаємозв'язку взаємозалежності співіснування (у просторі, часі, послідовності тощо).

Лекція № 2. Засоби і форми ознайомлення дітей з довкіллям.

1. Діяльнісний підхід до організації життєдіяльності дітей в довкіллі.
2. Засоби ознайомлення дітей дошкільного віку з довкіллям.
3. Форми ознайомлення дітей з довкіллям (таксономія занять, гра-стратегія тощо).
4. Картина як засіб ознайомлення дітей з довкіллям.
5. Методика застосування карт розумових дій на різних видах занять.

Програмовий зміст

Діяльнісний підхід до організації життєдіяльності дітей у довкіллі. Становлення особистості дошкільника у предметно-розвивальному середовищі дошкільного закладу. Вікова періодизація та етапи розвитку дитини дошкільного віку. Види та форми роботи по ознайомленню дітей з довкіллям. Робота з ознайомлення з навколишнім у повсякденній діяльності дитини. Спостереження і розглядання як методи ознайомлення дітей з предметами і явищами оточуючого світу. Методика проведення цільових прогулянок та екскурсій.

Засоби ознайомлення дітей з довкіллям. Картина як засіб ознайомлення з довкіллям. Методика застосування карт розумових дій на різних видах занять. Форми ознайомлення з довкіллям. Сучасні підходи до таксономії навчально-розвивальних занять з дітьми. Гра-стратегія – інтерактивна форма навчання дошкільників.

Особливість занять з ознайомлення з навколишнім у дошкільному закладі. Типи, види і структура занять з ознайомлення з довкіллям. Підготовка педагога до заняття. Засоби ознайомлення дітей з довкіллям. Робота з ознайомлення з навколишнім у повсякденному житті.

Особливості задач ознайомлення дітей різного віку з природою. Ознайомлення з навколишнім дітей молодшого дошкільного віку. Ознайомлення з навколишнім дітей старшого дошкільного віку. Загальна характеристика методів ознайомлення дошкільнят з природою.

Вплив оточуючого середовища на розвиток особистості дитини. Аналіз змістовного матеріалу з ознайомлення дітей з довкіллям науково-методичні вимоги до використання навчального матеріалу. Базовий компонент дошкільної освіти щодо ознайомлення дітей з довкіллям. Програмне забезпечення ознайомлення дітей з предметним довкіллям у дошкільному навчальному закладі.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II – МЕТОДИКА ОЗНАЙОМЛЕННЯ ДІТЕЙ З СУСПІЛЬНИМ ДОВКІЛЛЯМ

Лекція № 3. Методи і прийоми ознайомлення дітей із предметним довкіллям

1. Характеристика методів і прийомів ознайомлення дітей із предметним довкіллям.
2. Організація спостережень дітей у предметному довкіллі.
3. Експерсії-огляди, розглядання предметів і бесіда про них, експерсії за межі дошкільного закладу.
4. Картина як засіб ознайомлення дітей з довкіллям. Бесіди за змістом картин.
5. Методи опосередкованого ознайомлення дітей з предметним довкіллям.
6. Ознайомлення з довкіллям засобами дидактичної гри.

Програмовий зміст

Характеристика методів ознайомлення дітей з довкіллям. Методи безпосереднього і дійового пізнання дітьми довкілля. Спостереження порівняльного характеру. Прогулянки та експерсії. Експерсії-огляди. Розглядання предметів і бесіда про них. Розглядання дидактичних картин. Методи й прийоми ознайомлення дітей з навколишнім і словникової роботи. Спостереження, експерсії, експерсії-огляди, їх роль в ознайомленні з навколишнім. Методика проведення спостережень. Тематика експерсій-оглядів та експерсій за межі дитячого садка, методика їх проведення в різних вікових групах.

Розглядання предметів та бесіда про них. Їх роль в ознайомленні дітей з якостями, властивостями предметів, матеріалів. Дидактичні картини, їх місце в ознайомленні дітей з навколишнім і в словникової роботі. Види дидактичних картин і вимоги до них. Прийоми активізації дітей під час розглядання дидактичних картин. Види бесід за дидактичними картинками й методика їх проведення на заняттях по ознайомленню з навколишнім.

Методика використання репродукцій художніх картин. Види картин. Специфіка занять по ознайомленню дітей з сюжетними художніми картинками й портретами.

Характеристика методів і прийомів ознайомлення дітей з предметним довкіллям. Організація спостережень дітей у предметному довкіллі. Експерсії-огляди, розглядання предметів і бесіда про них, експерсії за межі дошкільного навчального закладу.

Бесіди за змістом картин. Бесіди за дидактичними картинками. Бесіди за змістом репродукцій художніх картин.

Методи опосередкованого ознайомлення дітей з предметним довкіллям. Ознайомлення з довкіллям засобами дидактичної гри.

Ознайомлення дітей з правилами пожежної безпеки. Робота з молодшими дошкільниками щодо надання уявлень про вогонь і небезпеку користування ним. У середній групі про шкоду вогню при неправильному користуванні ним. Знайомство з джерелами вогню. Знайомство дітей старшого дошкільного віку з ознаками пожежі та засобами гасіння. Правила пожежної безпеки для дошкільників. Знайомство з професією пожежників, їхніми трудовими буднями.

Ознайомлення дітей з правилами дорожнього руху. Перша молодша група – попереднє ознайомлення з транспортом. Методика ознайомлення з правилами дорожнього руху у другій молодшій групі: вміння розрізняти проїжджу частину дороги і тротуар, розуміти значення червоного і зеленого сигналів світлофора для пішоходів і машин. Методика ознайомлення з правилами дорожнього руху у середній групі: правила дорожнього руху, робота світлофора, правила поведінки пішоходів на вулиці.

Методика ознайомлень старших дошкільників з правилами дорожнього руху. Ознайомлення з працею регулювальника, дорожніми знаками, вміння орієнтуватися у них. Система роботи в старшій групі: експерсія на вулиці, спостереження за роботою міліціонера-регулювальника, бесіда про вулицю, про перехід, розглядання плакатів, картин про правила дорожнього руху та бесіда за їх змістом тощо.

Лекція № 4. Діти в соціальному довкіллі

1. Методика знайомства дитини з соціальним довкіллям
2. Ознайомлення дітей з явищами суспільного життя
3. Формування у дошкільників основ економічної культури

Програмовий зміст

Дитинство як соціально-педагогічна категорія. Стилі виховання й форми взаємин між батьками та дітьми за Л. Демоза: інфантицидний стиль, стиль ігнорування, амбівалентний стиль, нав'язливий стиль, стиль, що соціалізує, стиль, що допомагає. Зв'язок дитинства із соціально-культурним розвитком суспільства. Підходи до розуміння простору дитинства (Д.І. Фельдштейн, О.Л. Кононко, С.А. Литвиненко, В.М. Ямницький, Є.В. Субботський та ін.). Зміст дитячих видів діяльності, форми спілкування

та взаємодії, особливості мовлення, дитячої творчості, проблеми навчання та виховання дітей (Л.В. Артемова, І.Д. Бех, А.М. Богуш, М.С. Вашуленко, Т.О. Пироженко, О.Я. Савченко).

Готовність вихователів до реалізації принципів гуманістичної педагогіки. Багатовекторність соціуму у свідомості дітей. Принципи взаємовідносин дітей і дорослих у сучасному освітньому просторі: принцип рівності, діалогізму, співіснування, принцип свободи, спів розвитку, принцип єдності та прийняття. Стосунки з однолітками як чинник формування уявлень про соціальний і предметний світ.

Ознайомлення дітей з рідним краєм і Батьківщиною. Знайомство дітей молодшої групи з вулицею, на якій розташований дошкільний заклад, та вулицями, на яких мешкають діти, назвами об'єктів найближчого довкілля.

Середня група: знайомство з рідним містом, його назвою, головною площею, визначними місцями міста; Україною, Києвом – столицею України. Старший дошкільний вік: знайомство з Батьківщиною, її визначними місцями, державним гімном, гербом, прапором.

Ознайомлення дітей з національними символами України. Державний Гімн України та її національні гімни. Знайомство дітей старшого дошкільного віку з національними та державними символами України: герб, прапор, гімн. Знайомство з народними символами: вишитий рушник, вінок, червона калина, тополя, верба, мальва, чорнобривці.

Формування у дітей основ економічної культури. Необхідність організованого залучення дітей уже в дошкільному закладі до засвоєння основ економіки, як пропедевтики економічної грамотності. Визначення понять «економічне виховання», «економічна освіта», «економічна соціалізація», «економічна грамота», «економічна грамотність».

«Родинна економіка» або «Мікроекономіка» як пропедевтичний курс економічної освіти дітей дошкільного віку, який передбачає ознайомлення дітей з первинними економічними потребами, видами ресурсів і їх обмеженістю, товарами і видами послуг, грошима, сімейним бюджетом, проблемою вибору.

Ознайомлення дітей з найбільш уживаними економічними поняттями. Перша група: обмін, розподіл, споживання, попит, пропозиція, вироблення (виробництво). Друга група: гроші, товар. Третя група: ціна, вартість, цінність. Четверта група: економія, раціональність, час. П'ята група: моделювання процесів, економічні технології (зв'язок, обмін тощо).

Створення фонду «Хочу». Створення фонду «Можу». Економіка як мистецтво ведення домашнього господарства. Формування економічної компетенції у дошкільників.

Методичний супровід до робочої програми Ознайомлення дітей з суспільним довкіллям
для студентів (назва навчальної дисципліни)
за напрямом підготовки 0101 – Педагогічна освіта, спеціальністю 6.010101 Дошкільна освіта.

Розробники: Березіна О.О., старший викладач кафедри дошкільної освіти
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Мета та завдання навчальної дисципліни

Навчальний курс «Ознайомлення дітей з суспільним довкіллям» є самостійною дисципліною, що передбачена державним стандартом вищої дошкільної освіти.

Провідною метою курсу є поліпшення психолого-педагогічної і методичної підготовки майбутніх фахівців до роботи з ознайомлення дітей дошкільного віку з довкіллям, доведення до свідомості студентів спеціальності «Дошкільна освіта» важливості ролі вихователя, особливості вимог до фахівців у цієї галузі; розвиток у студентів активних форм навичок педагогічної діяльності з ознайомлення дітей із довкіллям; засвоєння студентами теоретичних основ навчальної дисципліни і розуміння специфіки використання їх під час практичної діяльності.

Завданнями курсу визначено:

1) Сприяти міцному усвідомленому засвоєнню студентами змісту і суті курсу «Ознайомлення дітей з суспільним довкіллям», розумінню ролі вихователя дошкільного закладу в цьому процесі.

2) Сформуванню у студентів загальне уявлення про мету, завдання та зміст провідних концептуальних, базових та варіативних програмних документів з методики ознайомлення дітей з довкіллям.

3) Ознайомити з методологічними, лінгводидактичними і психолого-педагогічними засадами роботи щодо ознайомлення дітей із довкіллям.

4) Ознайомити з вимогами до проведення занять з ознайомлення дітей з довкіллям та його окремих етапів і щодо використання методів і прийомів навчання.

5) Сприяти формуванню вмінь по плануванню навчального матеріалу з ознайомлення дітей з довкіллям, контролю, оцінюванню та діагностики знань, вмінь та навичок дітей.

6) Навчити студентів виготовляти дидактичний матеріал для активізації та закріплення знань дітей про довкілля, описувати методику його використання.

7) Формувати вміння проводити педагогічний експеримент, послуговуючись розробленими діагностуючими методиками з урахуванням специфіки роботи вихователя дошкільного закладу, робити висновки з експериментально-дослідної діяльності.

У результаті вивчення курсу «Ознайомлення дітей з суспільним довкіллям» студенти повинні знати:

- методологічні, психолого-педагогічні і лінгводидактичні засади методики ознайомлення дітей із довкіллям;

- мету, завдання і зміст Базового компонента дошкільної освіти, базової та варіативних (загальнопедагогічних і тематичних) програм і документів з актуальних проблем сучасної дошкільної освіти;

- бути обізнаними з результатами наукових досліджень у галузі фахової методики, інноваційними технологіями ознайомлення дітей з довкіллям;

- знати вимоги до проведення різних видів і типів занять з ознайомлення дітей з предметним і соціальним довкіллям;
- розуміти значення і місце дитинства в сучасному освітньому просторі.

Студенти повинні опанувати навички і вміння:

- організовувати навчально-виховну роботу в докільлі відповідно до методологічних, дидактичних і методичних принципів організації навчання, виховання і розвитку дитини;
- планувати навчальний матеріал з ознайомлення дітей з довкіллям, визначати мету і провідні завдання на заняттях і в повсякденному житті з урахуванням сучасних вимог до розвитку особистості дитини;
- розробляти, складати конспекти різних видів занять, сценаріїв свят і розваг, виховних заходів для різних вікових груп, а також добирати і проводити дидактичні ігри, вправи, ігрові ситуації, виготовляти дидактичних матеріал відповідно до мети навчання;
- проводити педагогічний експеримент, послуговуючись розробленими діагностувальними методиками; зіставляти одержані результати з теоретичними і методичними положеннями науки;
- контролювати, оцінювати та діагностувати знання, уміння і навички дітей.

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Науково-теоретичні засади ознайомлення дітей з суспільним довкіллям

Тема 1. Теоретичні основи курсу «Ознайомлення дітей з суспільним довкіллям»

Тема 2. Зміст і завдання методики ознайомлення дітей з довкіллям

Змістовий модуль 2. Методика ознайомлення дітей з суспільним довкіллям

Тема 1. Засоби і форми ознайомлення дітей з довкіллям

Тема 2. Методи і прийоми ознайомлення дітей із предметним довкіллям.

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість балів
1	Методологічні та психологічні засади ознайомлення дошкільників з суспільним довкіллям	3 + 6
2	Сучасні державні документи щодо ознайомлення з довкіллям та впливу соціальної дійсності на становлення особистості в дошкільному дитинстві	3 + 9
3	Виховання у дітей відповідального ставлення до	3 + 6

	довкілля	
4	Методика ознайомлення дітей з предметним світом та соціальними явищами довкілля	3 + 9
	Разом	39

Семінарське заняття 1.

Методологічні та психологічні засади ознайомлення дошкільників з суспільним довкіллям (4 години – денна форма навчання)

1. Діяльнісний підхід до організації життєдіяльності дітей у довкіллі (гра, побутова діяльність, трудова, продуктивна, пізнавальна діяльність та активність, навчання, спілкування, мовленнєва та комунікативна діяльність тощо).
2. Методологія побудови методики ознайомлення дітей дошкільного віку з довкіллям та організації пізнавальної діяльності дітей у ньому.
3. Психологічні засади методики ознайомлення дітей з довкіллям:
 - цілісний підхід до пізнання;
 - розвиток критичного мислення;
 - процес розуміння у взаємозв'язку з розвитком мовлення і мислення.
4. Погляди педагогів на вплив соціального фактору в життєдіяльності дитини (Артемова Л.В., Богущ А.М., Бондаренко А., Бородич А., Виноградова Н., Гербова В., Венгер Л., Газіна О., Іларіонова Ю., Карпинська Н., Короткова Е., Тихеева Є. та ін.).

Практичні завдання:

1. Будь-яке теоретичне питання до семінарського заняття розробити у вигляді проекту-презентації PowerPoint, MovieMaker або інших програм (не менше 10 слайдів у відповідності до вимог електронного представлення матеріалу).
2. Представити та захистити проект в аудиторії. Буди готовим відповісти на додаткові запитання до теми.

Семінарське заняття 2.

Сучасні державні документи щодо ознайомлення з довкіллям та впливу соціальної дійсності на становлення особистості в дошкільному дитинстві (4 години – денна, 2 години – заочна форма навчання)

1. Забезпечення педагогічних умов для реалізації вираження змісту "Базового

компоненту" в усі сфери життєдіяльності дитини й, зокрема, щодо ознайомлення дітей з суспільним довкіллям.

2. Сучасні українські комплексні та парціальні програми для дошкільних навчальних закладів України щодо забезпечення повноцінного розвитку дітей і ознайомлення їх із соціальною дійсністю.

3. Становлення особистості дошкільника у предметно-розвивальному середовищі дошкільного закладу: аналіз тематичних (авторських) програм з ознайомлення з довкіллям.

Практичні завдання:

1. Проаналізувати Базовий компонент дошкільної освіти в Україні (за новою редакцією 2012р.). Виписати завдання до освітніх ліній «Дитина в соціумі», «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі».
2. Зробити аналіз комплексних і парціальних програм щодо відображення аспекту ознайомлення дітей з суспільним довкіллям (усі 10 комплексні та 5 парціальних).
3. Скласти анотацію до тематичних (авторських) програм, метою яких є ознайомлення дітей з предметним світом та соціальними явищами довкілля (не менше 4-х).

Методичні рекомендації :

Готуючись до заняття, студентам варто проаналізувати Базовий компонент дошкільної освіти в Україні (2012р.) та усі комплексні й деякі парціальні програми відповідно до Переліку комплексних і парціальних програм, рекомендованих (схвалених) Міністерством освіти і науки України для використання у 2016/2017 навчальному році в дошкільних навчальних закладах різних типів і форм власності.

Комплексні програми:

- 1) «Впевнений старт» Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку Андрієтти О. О., Голубович О. П. та ін.
- 2) «Дитина» Освітня програма для дітей від двох до семи років Наук. кер. проекту — Огнев'юк В. О., авт. колектив: Беленька Г. В., Богінч О. Л., Богданець-Білоskalенко Н. І. та ін. (нова редакція 2015 року)

- 3) «Дитина в дошкільні роки» Комплексна освітня програма Наук. кер. — Крутій К. Л., авт. колектив: Богущ А. М., Грицишина Т. І., Дем'яненко О. Є. та ін. (нова редакція 2015 року)
- 4) «Оберіг» Програма розвитку дітей від пренатального періоду до трьох років Наук. кер. — Богущ А. М.
- 5) «Світ дитинства» Комплексна освітня програма для дошкільних навчальних закладів Наук. кер. — Богущ А. М., упор.: Байєр О. М., Батліна Л. В., Григоренко Г. І., Дорошенко З. П. та ін. (нове видання 2015 року)
- 6) «Соняшник» Комплексна програма розвитку, навчання і виховання дітей раннього віку Калуська Л. В.
- 7) «Соняшник» Комплексна програма розвитку, навчання і виховання дітей дошкільного віку Калуська Л. В.
- 8) «Стежина» Програма для дошкільних навчальних закладів, що працюють за вальдорфською педагогікою Гончаренко А. М., Дятленко Н. М.
- 9) «Українське дошкілля» Програма розвитку дитини дошкільного віку Білан О. І., Возна Л. М., Максименко О. Л. та ін.
- 10) «Я у Світі» Програма розвитку дитини дошкільного віку Наук. кер. — Кононко О. Л. (нова редакція 2014 року)

Парціальні програми

- 11) «Вчимося жити разом» Програма з розвитку соціальних навичок ефективної взаємодії дітей від чотирьох до шести (семи) років Піроженко Т. О., Хартман О. Ю.
- 12) «Дитина у світі дорожнього руху» Програма з формування основ безпечної поведінки дітей дошкільного віку під час дорожнього руху Тимовський О. А., Репік І. А.
- 13) «Духовно-моральне виховання дітей дошкільного віку на християнських цінностях» А. М. Богущ, І. Л. Сіданіч, В. Є. Сучок та ін.
- 14) «Про себе треба знати, про себе треба дбати» Програма з основ здоров'я та безпеки життєдіяльності дітей віком від трьох до шести років Лохвицька Л. В.
- 15) «Скарбниця моралі» Програма з морального виховання дітей дошкільного віку Лохвицька Л. В.

- 16) «Україна — моя Батьківщина» Програма національно-патріотичного виховання дітей дошкільного віку Кичата І. І., Каплуновська О. М., Палець Ю. М. (за наукового редагування Рейпольської О. Д.)

Тематичні (авторські) програми

- 17) «Моє довкілля» Програма ознайомлення дітей старшого дошкільного віку з довкіллям. - Богуш А.М. (Київ, 2006).
- 18) «Довкілля» Освітня програма. Концептуальні засади. Інтеграція змісту природничо-наукової освіти. - Ільченко В.Р., Туз К.Ж. (Полтава, 1999).
- 19) «Юні екологи» Авторська програма Бунда Т.А. (2014).
- 20) «Виховуємо громадянина - патріота» Адаптована програма з громадянсько-патріотичного виховання дітей дошкільного віку Скидан А.О., Мислик В.В., Чигрин Н.В., Носей Р.В. та ін. (2015).

Аналіз програм розвитку дошкільників за схемою

1. Назва програми, автори, рік видання.
2. Мета, концептуальні засади та специфіка програми (вступ) – принцип побудови, загальні підходи чи специфіка (у регіональних, локальних програмах) організації освітнього процесу з дітьми й відстеження його результатів.
3. Логіка викладення матеріалу (за віком, за освітніми лініями, за видами діяльності тощо).
4. Зміст програми та розділи щодо ознайомлення з довкіллям:
 - Організація життєдіяльності дітей (орієнтовний розпорядок дня),
 - Зміст ознайомчої роботи з довкіллям – як розкриваються завдання, зміст і форми організації освітнього процесу з ознайомлення з суспільним довкіллям,
 - Очікуванні результати засвоєння дітьми програмового матеріалу, показники життєвої компетентності.
5. Наявність педагогічних порад, моделі моніторингу чи методичних рекомендацій до програми.

Семінарське заняття 3.

Виховання у дітей відповідального ставлення до довкілля (4 години – денна, 2 години – заочна форма навчання)

1. Ознайомлення дітей із різними транспортними засобами та правилами дорожнього руху.

1. Правила пожежної безпеки для дошкільників.
2. Безпечна поведінка дітей у природі.
3. Здоров'язберігаючі технології. Охорона життєдіяльності дітей.
4. Дитина та інші люди у контексті безпечної поведінки.
5. Методичні вимоги до організації виховання відповідального ставлення до довкілля.
6. Використання наочності при ознайомленні із безпечним довкіллям.

Практичні завдання:

1. Підібрати ігри для будь-якої з тем «Пожежна безпека для дошкільників», «Правила дорожнього руху» (не менше 3-х). Бути готовим до їх проведення в аудиторії.
2. Розробити конспект заняття з ознайомлення дошкільників з організації безпеки життєдіяльності дитини (вік дітей за вибором студента), продемонструвати фрагмент заняття в аудиторії та проаналізувати.

Методичні рекомендації :

Готуючись до заняття, студентам варто підготувати наочний матеріал для ознайомлення дітей із правилами безпеки життєдіяльності. Підібрати ігри для тем «Пожежна безпека для дошкільників», «Правила дорожнього руху». Розглянути можливості використання наочності при ознайомленні із безпечним довкіллям.

Розкрити методичні вимоги до організації виховання відповідального ставлення до довкілля. Проаналізувати умови сприйняття природного довкілля дітьми дошкільного віку. Ознайомитися з плануванням занять і дитячого експериментування.

План аналізу заняття з ознайомлення з довкіллям

1. **Програмні завдання:** відповідність цілей заняття його місцю в тематичному циклі, типу заняття та етапу навчання. Відповідність програмі, віку, темі, сезону, регіону. Комплексне розв'язання завдань. Зв'язок з матеріалом, який вже засвоїли діти. Виховна та естетична спрямованість заняття. Доцільність вибору типу і структури стосовно теми і дидактичної мети заняття. Послідовність окремих етапів заняття.
2. **Організаційна структура заняття:** послідовність етапів, їхня тривалість та чіткість переходу від одного етапу до іншого. Тривалість заняття. Розстановка стільців (розміщення дітей), розміщення дидактичного та наочного матеріалу. Поведінка дітей на занятті. Своєчасність застосування ігрових моментів, фізпауз та фізкультхвилинок.
3. **Зміст заняття:** зв'язок із попереднім матеріалом, життям і досвідом дітей. Ефективність використання наочності і ТЗН; проблемність навчання;

організація активного мислення. Ефективність методів і прийомів закріплення знань, організація колективних та індивідуальних форм роботи, у тому числі з дітьми із високим і низьким рівнем навчальної мотивації. Актуалізація почуттів і опорних знань. Ефективність сприйняття й усвідомленості, рівень засвоєння нового матеріалу дітьми.

4. Методи та прийоми навчання: які методи та прийоми, їхня ефективність та доцільність (загальнопедагогічні, загальнодидактичні, спеціальні тощо). Місце ігор та ігрових прийомів на занятті, їхня доцільність та ефективність. Місце художніх текстів на занятті, їхні види, прийоми використання. Місце усної народної творчості впродовж заняття.

Як дотримувався вихователь головних вимог до заняття (виховних, дидактичних, психологічних, санітарно-гігієнічних)? Які педагогічні принципи мали місце на занятті? Як здійснювались на занятті дидактичні принципи? Взаємозв'язок репродуктивної і творчої активності й пізнавальної самостійності дітей на занятті. Як розвивалися на уроці спостережливість і логічне мислення дітей? Чи використовувалися прийоми порівняння, протиставлення, узагальнення й систематизації? Як формувалися в дітей уміння вчитися, використовувати наукову інформацію? Формування в дітей пізнавального інтересу, оцінно-контрольних суджень, навичок самоконтролю. Оцінювання знань дітей. Чи було здійснено індивідуалізацію та диференціацію навчальних завдань?

5. Наочний та дидактичний матеріал: який матеріал, доцільність. ТЗН на занятті, їхні види та ефективність використання.

6. Мовлення та поведінка дітей: мовленнєва активність дітей на занятті. Ставлення вихователя до помилок дітей. Якою мірою діти залучені до активної пізнавальної діяльності? Спрямованість і сконцентрованість їхньої уваги. Дисципліна дітей на різних етапах заняття й методи та прийоми реагування вихователя на випадки порушення її. Ставлення дітей до вихователя. Прояви організаційної й пізнавальної самостійності дітей.

7. Мовлення та поведінка вихователя: відповідність мовлення вихователя нормам української літературної мови. Інтонаційна виразність мовлення вихователя. Уміння володіти увагою дітей, організувати їхню роботу, підвищувати активність, інтерес, увагу, тримати дисципліну, враховувати індивідуальні особливості кожного вихованця. Стиль і тон у роботі (жвавий, рішучий, повільний, байдужий). Педагогічний такт. Спостережливість, вдумливість, витримка, винахідливість, емоційність. Зовнішній вигляд. Культура мовлення, поза, міміка, жестикуляція, охайність. Чи користується авторитетом у дітей?

8. Загальна оцінка заняття: виконання програмних завдань. Прийоми узагальнення матеріалу. Виконання плану заняття. Обсяг і якість знань дітей. Виховне, освітнє і розвивальне значення заняття. Питома вага емоційного фактора. Прийоми щодо закінчення заняття. Досягнення мети. Що цінного із цього заняття можна взяти для себе або рекомендувати для впровадження в практику інших колег? Поради вихователеві, як закріпити й удосконалити позитивні моменти заняття чи подолати недоліки. Загальна оцінка заняття.

Педагогічні висновки та пропозиції.

Семінарське заняття 4.

Методика ознайомлення дітей з предметним світом та соціальними явищами довкілля

(4 години – денна, 2 години – заочна форма навчання)

1. Методика ознайомлення дошкільників з якостями та властивостями предметів.
2. Економічне виховання дітей - шлях до забезпечення їх всебічного розвитку.
3. Принципи взаємовідносин дітей і дорослих у сучасному освітньому просторі.
4. Стосунки з однолітками як чинник формування уявлень про соціальний і предметний світ.
5. Ознайомлення дітей з рідним краєм, Батьківщиною та з національною символікою.

Практичні завдання:

1. Скласти карту розумових дій на довільну тему для дітей дошкільного віку (віковий період на вибір). Презентувати в аудиторії.
2. Розробити методичні рекомендації щодо проведення заняття в формі гри-стратегії (тема та вік дітей на вибір).

Модуль самостійної роботи:

Індивідуальні завдання:

1. Скласти і проаналізувати план проведення екскурсій чи спостережень за довкіллям в дошкільному навчальному закладі (вікова група за вибором студента).
 - екскурсії-огляди (усі вікові групи). Молодша група: «Роздягальня», «Спальня», «Ігрова кімната», «Туалетна кімната», «Куточок іграшок», «Ігровий майданчик». Середня група: «Кухня», «Музична зала», «Спортивна зала», «Медичний кабінет», тематичні кімнати за умови їх наявності в дошкільному навчальному закладі («Кімната казки», «Світлиця» тощо). Старша група: «Пральня», «Кабінет завідувача», «Методичний кабінет», «Кабінет кастелянки», «Протипожежний точок» та ін.);
 - екскурсії за межі дошкільного навчального закладу (на прикладі середньої групи). Орієнтовна тематика: «Магазин», «Перукарня», «Пошта», «Аптека», «Бібліотека», «Школа», «Екскурсія до пам'ятнику» тощо.

2. Здійснити підбір і опис репродукцій художніх картин, які відображають навколишній світ, запланувати різні типи занять з їх використанням для старшого дошкільного віку (не менше 3-х). Зазначити тему заняття, тип заняття та мету заняття (програмовий зміст).
3. Підготувати матеріал для стенду на будь-яку із запропонованих тем:
 - «Охорона життєдіяльності дошкільників»;
 - «Побутова хімія небезпечна для дитини»;
 - «У громадському транспорті»;
 - «Домашня побутова техніка»;
 - «Отруйні рослини»;
 - «Дитина і тварини».
4. Скласти анотовану бібліографію методичних статей і розробок із часопису «Дошкільне виховання» з теми «Формування в дітей основ економічної культури» (не менше 5 найменувань джерел).
5. До другого модулю скласти кросворд чи тестування за програмовим змістом (від 10-ти питань) з ключем відповідей. Представити у зручній для сприймання формі.

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість балів
1	План проведення екскурсій чи спостережень за довкіллям в дошкільному навчальному закладі (вікова група за вибором студента)	3
2	Опис репродукцій художніх картин, які відображають навколишній світ, різні типи занять з їх використанням для дітей старшого дошкільного віку.	3
3	Стенд на будь-яку із запропонованих тем: -- «Охорона життєдіяльності дошкільників»; -- «Побутова хімія небезпечна для дитини»; -- «У громадському транспорті»; -- «Домашня побутова техніка»; -- «Отруйні рослини»; -- «Дитина і тварини».	3
4	Анотована бібліографія методичних статей і розробок із часопису «Дошкільне виховання» з теми «Формування в дітей основ економічної культури».	3
5	Кросворд чи тестування за програмовим змістом будь-якого модулю.	3
	Разом	15

Індивідуальні завдання

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) форма організації навчання яка має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань які студенти отримують у процесі вивчення курсу. Це обов'язковий вид самостійної і науково-дослідної роботи студента, передбачених програмою навчальної дисципліни. ІНДЗ виконується кожним студентом індивідуально. Відповідно інноваційним технологіям навчання в системах КМСОНП – ECTS різновидом індивідуальних завдань у курсі є індивідуально-дослідні завдання (ІНДЗ) навчального і проєктивного характеру.

ІНДЗ має бути стислим, носити оглядовий характер. Повинно бути представлено у зручній для сприймання формі (проєкт-презентація, реферат тощо). Максимальна оцінка за виконання і захист ІНДЗ становить 9 балів і входить до складу підсумкової оцінки за вивчення навчальної дисципліни.

Система оцінювання ІНДЗ

№ п/п	Критерії оцінювання, виконаної роботи	Максимальна бальна оцінка за критеріями
1.	Обґрунтування актуальності обраної теми, його відповідність темі	2
2.	Глибина аналізу досліджуваної проблеми, логіка викладення матеріалу: визначення сучасного стану проблеми і перспективність її для сучасних ВНЗ; Обізнаність у науковій, методичній літературі, широта використаних авторських позицій, власне бачення розв'язання питання	3
3.	Аргументованість висновків, значущість методичних порад сформульованих студентом самостійно	2
4.	Оформлення роботи	2
Загальна кількість балів		9

Характеристика рівнів виконання ІНДЗ:

Високий рівень виконання (9-8 балів): робота містить всі структурні компоненти. Наявна висока аргументованість висновків. Основна наукова інформація систематизована і представлена в описі. Методичні поради і висновки ґрунтовні, логічні. Наявне власне бачення проблеми дослідником, глибоке її знання. Науковий і фактичний матеріал оформлений аргументовано і доказово. Показані вміння самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати інформацію, користуватись джерелами інформації. Робота має творчий характер.

Достатній рівень виконання (7 – 5 балів): Робота містить всі структурні компоненти. Основна наукова інформація систематизована і представлена в описі. Студент виявив знання в обсязі означеної проблеми. Володіє розумовими операціями аналізу, синтезу, узагальненням, вміє робити висновки. Матеріал роботи представлений логічно, обґрунтовано. Студент здатний самостійно опрацювати матеріал і оформлювати його у цілісну роботу, але не вистачає власних суджень, свого бачення щодо розв'язання обраної теми роботи.

Середній рівень виконання (4 - 3 балів): студент виявляє вміння працювати з науковими, методичними джерелами. Має утруднення в узагальненні, систематизації матеріалу. Методичні поради незмістовні. Відсутнє власне бачення розв'язання проблеми. Робота має більш описовий ніж аналітичний характер.

Низький рівень виконання (нижче 2 балів): Неякісне оформлення роботи. Студент відтворює незначну частину завдання, діє в межах поставлених умов, але виконання їх поверхове. Показує незнання спеціальної термінології. Не вміє здійснювати аналітичний опис наукового матеріалу. Має нечітке уявлення про проблему, що вивчається.

Нижче представлена тематика ІНДЗ, яка може розглядається як орієнтовна. Кількість таких завдань повинна дорівнювати кількості студентів в академічній групі, щоб запобігти повторення, дублювання матеріалу і забезпечити самостійність у виконання творчих завдань.

Тема індивідуально-дослідного завдання:

Проблема дитинства в соціальному довкіллі (одна на вибір)

1. Проблема дитинства як наукова і педагогічна категорія.
2. Стиль виховання й форма взаємин між батьками та дітьми.
3. Готовність вихователів до реалізації принципів гуманістичної педагогіки.
4. Багатовекторність соціуму у свідомості дітей.
5. Принципи взаємовідносин дітей і дорослих у сучасному освітньому просторі.
6. Стосунки з однолітками як чинник формування уявлень про соціальний і предметний світ.
7. Світ дитинства - автономна соціокультурна реальність.
8. Дитина у світогляді українського народу.
9. Педагогіка дитинства в дослідженнях вітчизняних учених.

Критерії оцінювання усної відповіді студента на семінарському занятті

У процесі вивчення курсу «Ознайомлення дітей з суспільним довкіллям» оцінка знань студентів здійснюється у формі усного опитування (відповіді на семінарських заняттях), аналіз занять з ознайомлення з довкіллям у дошкільному навчальному закладі (лабораторні заняття),

проведення фрагментів занять з ознайомлення з довідками, поточного тестування (письмового), оцінки за виконання самостійної та індивідуальної роботи. Підсумкова оцінка у 100 - бальній системі є сумою зазначених складових.

Відповіді на семінарських заняттях оцінюються за наступними критеріями:

3 бали – відповідь студента повинна бути глибокою, логічно побудованою, доказовою, обґрунтованою, точною, чіткою; викладена літературною мовою з використанням відповідних наукових понять.

З відповіді повинна проступати системність та осмисленість знань, міцність, самостійність, глибина мислення, вільне володіння навчальним матеріалом, аргументований аналіз викладеного із самостійною критичною оцінкою окремих положень, фактів.

2 бали – відповідь студента повна, глибока, логічно побудована, доказова, обґрунтована, чітка, систематизована. Виявлено глибину мислення, аргументовано, проаналізовано питання, однак з деякими неточностями чи мовними огріхами.

1 бал – студент розуміє основний навчальний матеріал, головні теоретичні положення і факти, вміє наводити власні судження, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, вміє застосувати теоретичні знання. Відповідь правильна, але неповна, недостатньо осмислена.

0,5 бали – студент засвоїв менше половини навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення, елементарно викладає думку. Виклад нелогічний, непослідовний, недостатньо грамотний.

0 балів – студент засвоїв незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення, елементарно викладає думку. Виклад нелогічний, непослідовний, безграмотний.

ПОРТФОЛІО
оцінювання успішності студента

П.І.Б. _____

курс _____

з дисципліни «Ознайомлення дітей з суспільним довкіллям»

№	Зміст завдання	Кількість можливих балів	Кількість отриманих балів
Модуль I – НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОЗНАЙОМЛЕННЯ ДІТЕЙ З СУСПІЛЬНИМ ДОВКІЛЛЯМ			
	Обговорення теоретичних питань до семінарського заняття № 1 «Методологічні та психологічні засади ознайомлення дошкільників з суспільним довкіллям»	3	
	Обговорення теоретичних питань до семінарського заняття № 2 «Сучасні державні документи щодо ознайомлення з довкіллям та впливу соціальної дійсності на становлення особистості в дошкільному дитинстві»	3	
Виконання практичних завдань до I модулю:			
	Будь-яке теоретичне питання до семінарського заняття розробити у вигляді проекту-презентації PowerPoint, MovieMaker або інших програм (не менше 10 слайдів у відповідності до вимог електронного представлення матеріалу).	3	
	Представити та захистити проект в аудиторії. Буди готовим відповісти на додаткові запитання до теми.	3	
	Проаналізувати Базовий компонент дошкільної освіти в Україні (за новою редакцією 2012р.). Виписати завдання до освітніх ліній «Дитина в соціумі», «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі».	3	
	Зробити аналіз комплексних і парціальних програм щодо відображення аспекту ознайомлення дітей з суспільним довкіллям.	3	
	Скласти анотацію до тематичних (авторських) програм, метою яких є ознайомлення дітей з предметним світом та соціальними явищами довкілля (не менше 4-х).	3	
Виконання самостійної роботи до I модулю:			
	Скласти і проаналізувати план проведення екскурсій чи спостережень за довкіллям в дошкільному навчальному закладі (вікова група за вибором студента).	3	
	Здійснити підбір і опис репродукцій художніх картин, які відображають навколишній світ, запланувати різні типи занять з їх використанням для старшого дошкільного віку (зазначити тему заняття, тип заняття та мету заняття).	3	
Кількість балів за I модуль:		27	
Модуль II – МЕТОДИКА ОЗНАЙОМЛЕННЯ ДІТЕЙ З СУСПІЛЬНИМ ДОВКІЛЛЯМ			
	Обговорення теоретичних питань до семінарського заняття № 3 «Виховання у дітей відповідального ставлення до довкілля»	3	
	Обговорення теоретичних питань до семінарського заняття № 4 «Методика ознайомлення дітей з предметним світом та соціальними явищами довкілля»	3	

Виконання практичних завдань до II модуля:			
	Підібрати ігри для будь-якої з тем «Пожежна безпека для дошкільників», «Правила дорожнього руху» (не менше 3-х). Бути готовим до їх проведення в аудиторії.	3	
	Розробити конспект заняття з ознайомлення дошкільників з організації безпеки життєдіяльності дитини (вік дітей за вибором студента), продемонструвати фрагмент заняття в аудиторії та проаналізувати.	3	
	Скласти карту розумових дій на довільну тему для дітей дошкільного віку (віковий період на вибір). Презентувати в аудиторії.	3	
	Розробити методичні рекомендації щодо проведення заняття в формі гри-стратегії (тема та вік дітей на вибір).	3	
Виконання самостійної роботи до II модулю:			
	Підготувати матеріал для стенду на будь-яку із запропонованих тем.	3	
	Скласти анотовану бібліографію методичних статей і розробок із часопису «Дошкільне виховання» з теми «Формування в дітей основ економічної культури» (не менше 5 найменувань джерел).	3	
	До другого модулю скласти кросворд чи тестування за програмовим змістом. Представити у зручній для сприймання формі.	3	
Кількість балів за II модуль:		27	
ІНДЗ		9	
Співбесіда за питаннями до заліку		17	
МКР (підсумкове тестування)		20	
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ ЗА ДИСЦИПЛІНУ:		100	

ПИТАННЯ ДЛЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ
Модульна контрольна робота

П.І.Б. студента _____

Дата виконання _____

1. Методика ознайомлення дітей з довкіллям – це...

- а) педагогічна наука, що вивчає закономірності засвоєння дитиною узагальнених цілісних емпіричних уявлень та системи знань про довкілля і місце в ньому людини;
- б) життєвий досвід про навколишній світ, що оточує дитину, в якому вона живе з перших днів свого життя, який вона пізнає і який дає їй можливість формувати образ свого «Я», себе як особистість;
- в) певні знання, вміння та навички, які повинні засвоїти діти дошкільного віку під час ознайомлення їх з довкіллям, що постає перед дитиною як цілісність (цілісна картина світу), в якому все органічно взаємопов'язано.

2. Система взаємовідносин, що склались у суспільстві, в конкретному соціумі, це люди, суспільство, певна спільнота; це суспільні матеріальні та духовні умови життєдіяльності особистості, це –

- а) соціальне довкілля;
- б) соціальна дійсність;
- в) соціальна ситуації розвитку.

3. На соціалізацію особистості впливають (3)...

- а) мікрофактори
- б) мезофактори
- в) мазофактори
- г) макрофактори

4. Конкретні завдання, які повинен вирішити вихователь у практичній навчально-виховній роботі в ДНЗ (пізнавальні, розвивальні і виховні завдання), це –

- а) прикладні завдання;
- б) фундаментальні завдання.

5. Психологічними засадами методики ознайомлення дітей з довкіллям є вчення психологів про (3)...

- а) індивіда, особистість, індивідуальність;
- б) розвиток мислення;
- в) психологічні процеси розуміння;
- г) цілісність знань і свідомості.

6. У процесі пізнання довкілля та інтелектуального розвитку суттєву роль відіграють:

- а) мислення дитини;

- б) праця дитини;
- в) почуття відповідальності;
- г) духовні мотиви;
- д) допитливість

7. Занурення дитини в різні види пізнавальної діяльності; принцип, що вимагає розглядати розвиток і формування особистості дитини, колективу в аспекті детермінації їх змісту мети діяльності, що здійснюється в довкіллі:

- а) принцип діяльнісного опосередкування;
- б) принцип діадичної взаємодії;
- в) принцип інтеграції знань;
- г) принцип ізоморфізму.

8. Діяльнісний підхід до організації життєдіяльності дітей у довкіллі:

- а) гра;
- б) продуктивні види діяльності;
- в) трудова діяльність;
- г) побутова діяльність;
- д) пізнавальна діяльність.

9. Вплив на дитину за допомогою комунікативних засобів, спрямованих на збільшення ефективності навчання, на встановлення гуманних відносин між дітьми, на створення сприятливого мікроклімату у групі, це –

- а) педагогічне спілкування;
- б) комунікативна діяльність;
- в) комунікативна компетентність.

10. Зміст ознайомлення дітей з суспільним довкіллям визначають:

- а) загально педагогічні та тематичні програми навчання та розвитку дітей;
- б) Закон України «Про дошкільну освіту та виховання»;
- в) Базовий компонент дошкільної освіти.

11. Назвіть тематичні (авторські) програми ознайомлення дітей з довкіллям та їх авторів (не менше двох):

12. Продовжіть список основних засобів ознайомлення дітей з довкіллям:

- а) середовище;
- б) природа;
- в) _____
- г) _____
- д) _____

- є) _____
- ж) _____
- з) _____

13. Чи використовується українська народна педагогіка як засіб ознайомлення дітей з довкіллям?

- а) так;
- б) ні.

14. Продовжіть список технічних засобів навчання (ТЗН), які допомагають вихователю ознайомлювати дітей з довкіллям:

- а) маніпуляційні (тренажери);
- б) _____
- в) _____
- г) _____
- д) _____

15. Демонстраційні та роздаткові картини, як засіб ознайомлення дітей з довкіллям, відповідно до класифікації відносять до:

- а) картин за форматом;
- б) картин за змістом;
- в) картин за характером;
- г) картин за тематикою;
- д) картин за способом функціонального застосування.

16. Кількість запитань за змістом картини для дітей старшого дошкільного віку:

- а) 8-10
- б) 5-7
- в) 3-4

17. З якої групи можна починати використання карт розумових дій (mind-maps):

- а) I молодша група;
- б) II молодша група;
- в) середня група;
- г) старша група.

18. Продовжіть список типів занять з ознайомлення дітей з довкіллям в умовах ДНЗ:

- а) динамічні;
- б) тематичні;
- в) _____
- г) _____
- д) _____

- є) _____
 ж) _____
 з) _____

19. Назвіть види занять за спрямованістю змісту:

- а) _____
 б) _____
 в) _____

20. Назвіть види занять за дидактичними цілями:

- а) _____
 б) _____
 в) _____

21. Назвіть типи занять за способом організації:

- а) _____
 б) _____
 в) _____

22. Назвіть основні чотири етапи гри-стратегії, як інтерактивної форми навчання дошкільників:

I етап орієнтації у завданні.

II етап _____

III етап _____

IV етап _____

23. Продовжіть перелік методів продуктивного навчання, що забезпечують продуктивну особистісно-орієнтовану освіту (за А.В. Хуторським):

- а) когнітивні;
 б) _____
 в) _____

24. Продовжіть список практичних методів, які використовуються в процесі ознайомлення дітей з довкіллям:

- а) метод вправ;
 б) моделювання;
 в) _____
 г) _____
 д) _____

25. Назвіть види спостережень залежно від їх тривалості і мети пізнавальної діяльності дітей:

- а) _____
 б) _____

- в) _____
 г) _____

26. В якому віці треба познайомити з послідовністю деяких трудових процесів, призначенням і назвою деяких знарядь праці:

- а) 4-й рік життя;
 б) 5-й рік життя;
 в) 6-й рік життя.

27. Хто є автором цінного методу з розвитку мовлення дітей та ознайомлення дітей з довкіллям – екскурсій-оглядів?

- а) Є.І. Тихеева;
 б) А.М. Богуш;
 в) А.В. Хуторської.

28. Усі заняття з ознайомлення дітей з предметним світом і явищами довкілля В.Й. Логінова поділяє на три групи:

- а) ознайомлення з предметами та явищами, введення нових слів, уточнення і закріплення знань про довкілля;
 б) _____
 в) _____

29. З якого віку починається робота з дотримання правил пожежної безпеки?

- а) з молодшого дошкільного віку;
 б) з середнього дошкільного віку;
 в) зі старшого дошкільного віку.

30. Продовжіть список принципів взаємовідносин дітей і дорослих у сучасному освітньому просторі:

- а) принцип субординації;
 б) принцип сваволі;
 в) _____
 г) _____
 д) _____

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ЗАЛІК

1. Предмет, зміст та основні завдання методики ознайомлення дітей з довкіллям.
2. Наукові засади та основні поняття методики ознайомлення дітей з довкіллям.
3. Завдання та зміст роботи вихователя з ознайомлення дітей з довкіллям.
4. Форми, методи та засоби ознайомлення дітей з довкіллям.
5. Принципи ознайомлення дітей з довкіллям.
6. Сучасні наукові дослідження актуальних проблем ознайомлення дітей з довкіллям.
7. Базовий компонент дошкільної освіти щодо ознайомлення дітей з довкіллям.
8. Програмове забезпечення ознайомлення дітей з предметним довкіллям у дошкільному навчальному закладі.
9. Діяльнісний підхід до організації життєдіяльності дітей у дошкільній.
10. Спостереження і розглядання як методи ознайомлення дітей з предметами і явищами оточуючого світу.
11. Методика проведення цільових прогулянок та екскурсій.
12. Картина як засіб ознайомлення з довкіллям.
13. Методика застосування карт розумових дій на різних видах занять.
14. Сучасні підходи до таксономії (класифікації) навчально-розвивальних занять з ознайомлення дітей з довкіллям.
15. Гра-стратегія – інтерактивна форма навчання дошкільників.
16. Типи, види і структура занять з ознайомлення з довкіллям. Підготовка педагога до заняття.
17. Методи безпосереднього і дійового пізнання дітьми довкілля.
18. Розглядання предметів та бесіда про них. Їх роль в ознайомленні дітей з якостями, властивостями предметів, матеріалів.
19. Дидактичні картини, їх місце в ознайомленні дітей з навколишнім і в словниковій роботі. Види дидактичних картин і вимоги до них.
20. Методика використання репродукцій художніх картин. Види картин. Специфіка занять по ознайомленню дітей з сюжетними художніми картинами й портретами.
21. Ознайомлення з довкіллям засобами дидактичної гри.
22. Ознайомлення дітей з правилами пожежної безпеки. Правила пожежної безпеки для дошкільників.
23. Ознайомлення дітей з правилами дорожнього руху. Методика ознайомлення з правилами дорожнього руху.
24. Ознайомлення дітей з рідним краєм і Батьківщиною, з національними та народними символами.
25. Формування у дітей основ економічної культури. Необхідність організованого залучення дітей в дошкільному закладі до засвоєння основ економіки, як пропедевтики економічної грамотності.

Характеристика критеріїв оцінювання комплексних контрольних робіт з фахових дисциплін спеціальності “Дошкільна освіта”.

Високий рівень виконання (“відмінно” - 5 балів): робота містить всі структурні компоненти. Наявна висока аргументованість висновків. Основна педагогічна, наукова інформація систематизована і представлена в описі. Методичні поради і висновки ґрунтовні, аргументовані. Наявне власне бачення проблеми студентом, глибоке її знання. Науковий і фактичний матеріал оформлений аргументовано і доказово. Показані вміння самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати інформацію, користуватись її джерелами. Робота має творчий, практичний характер.

Достатній рівень виконання (“добре” - 4 бали): робота містить всі структурні компоненти. Основна наукова інформація систематизована і представлена в описі. Студент виявив знання в обсязі означеної проблеми. Володіє розумовими операціями аналізу, синтезу, узагальненням, вміє робити висновки. Матеріал роботи представлений логічно, обґрунтовано. Студент здатний самостійно опрацьовувати матеріал і оформлювати його у цілісну роботу, але не вистачає власних суджень, свого бачення щодо розв’язання обраної теми роботи.

Середній рівень виконання (“задовільно” - 3 бали): студент виявляє знання, вміння працювати з науковими, методичними джерелами. Має утруднення в узагальненні, систематизації матеріалу. Методичні поради незмістовні. Відсутнє власне бачення розв’язання проблеми. Робота має більш описовий ніж аналітичний характер.

Низький рівень виконання (“незадовільно” - 2 бали): неохайне оформлення роботи. Студент відтворює незначну частину завдання, діє в межах поставлених умов, але виконання їх поверхове. Показує незнання спеціальної термінології. Не вміє здійснювати аналітичний опис наукового матеріалу. Має нечітке уявлення про проблему, що розглядається.

**ПЕРЕЛІК НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИХ ПОСІБНИКІВ,
ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ**
(матеріали для мультимедійного супроводу)

Інформаційні матеріали бібліотеки по забезпеченню навчальними підручниками (посібниками) з дисципліни «Ознайомлення дітей з суспільним довкіллям»

з/п №	Найменування навчальної дисципліни	Автор підручника (навчального посібника тощо)	Найменування підручника (навчального посібника тощо)	Найменування видавництва, рік видання	Кількість примірників
1.	«Ознайомлення дітей з суспільним довкіллям»	Богущ А.М., Гавриш Н.В.	Методика ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному навчальному закладі. Підручник для ВНЗ.	К.: Видавничий Дім «Слово», 2008.	
2.	«Ознайомлення дітей з суспільним довкіллям»	Карпенко О., Загоруйко Л.	Безпека життєдіяльності дітей старшого дошкільного віку: навчально-методичний посібник	К.: Видавничий Дім «Слово», 2016.	
3.	«Ознайомлення дітей з суспільним довкіллям»	А.М.Богущ, Л.О.Варяниця, Н.В.Гавриш, С.М.Курінна, І.П.Печенко	Діти і соціум: Особливості соціалізації дітей дошкільного та молодшого шкільного віку: Монографія	Луганськ: Альма-матер, 2006.	
4.	«Ознайомлення дітей з суспільним довкіллям»	Зайцева Л.І.	Розкриваємо таємниці довкілля: методичний посібник	Мелітополь: ТОВ «Видавничий будинок ММД», 2012.	
5.	«Ознайомлення дітей з суспільним довкіллям»	Л.А.Швайка	Метод проектів у діяльності дошкільного закладу	Х.: Вид.група «Основа», 2010.	
6.	«Ознайомлення дітей з суспільним довкіллям»	Богущ А.М., Орланова Н.П., Зеленко Н.І., Лихолетова В.К.	Методика розвитку рідної мови і ознайомлення з навколишнім у дошкільному закладі.	К.: Вища школа, 1992.	
7.	«Ознайомлення дітей з суспільним довкіллям»	Богущ А.М.	Методика розвитку рідної мови і	К.: Вища школа, 1995.	

	довкіллям»		ознайомлення з навколишнім у дошкільному закладі. - Практикум.		
8.	«Ознайомлення дітей з суспільним довкіллям»	Богуш А.М.	Шляхи ознайомлення з предметами довкілля. - Дошкільна лінгводидактика: Теорія і практика.	Запоріжжя: Просвіта, 2000.	
9.	«Ознайомлення дітей з суспільним довкіллям»	Гавриш Н.В.	Сучасне заняття в дошкільному закладі: Навчально - методичний посібник.	Луганськ: Альма-матер, 2007.	
10.	«Ознайомлення дітей з суспільним довкіллям»	Жадан Р., Григоренко Г.	Економічна освіта дітей старшого дошкільного віку.	Запоріжжя: ЛПС, 2006.	
11.	«Ознайомлення дітей з суспільним довкіллям»	Кононко О.Л.	Соціально-емоційний розвиток особистості (в дошкільному дитинстві): Навч. пос. для вищ. нав. закл.	К.: Освіта. 1998.	
12.	«Ознайомлення дітей з суспільним довкіллям»	Лисенко Н.В.	Теорія і практика екологічної освіти: дошкільник-педагог. Навчально-методичний посібник для ВНЗ.	К. – Видавничий Дім «Слово», 2009.	
13.	«Ознайомлення дітей з суспільним довкіллям»	Фомічова Л.І.	Ознайомлення з оточуючим: Навч. посібник.	К.: Благовіст, 2002.	